C/2025/645

2025 2 10

TARYBOS REKOMENDACIJA

2025 m. sausio 21 d.

kuria pritariama Slovakijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui

(C/2025/645)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnį,

atsižvelgdama į Reglamentą (ES) 2024/1263, ypač į jo 17 straipsnį,

atsižvelgdama į Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011, ypač į jo 8 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

BENDROSIOS PASTABOS

(1) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo reformuota ES ekonomikos valdymo sistema. Pagrindiniai reformuotos ES ekonomikos valdymo sistemos elementai yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros ([1]) kartu su iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo ([2]) ir iš dalies pakeista Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų ([3]). Šia sistema siekiama skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą įgyvendinant reformas bei pasitelkiant investicijas ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Be to, ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir skiriamas didesnis dėmesys vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingesniam bei nuoseklesniam taisyklių laikymosi užtikrinimui;

(2) naujosios ekonomikos valdymo sistemos pagrindas yra nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, kuriuos valstybės narės pateikia Tarybai ir Komisijai. Šiais planais siekiama dviejų tikslų: i) užtikrinti, kad, *inter alia*, iki koregavimo laikotarpio pabaigos valdžios sektoriaus bendroji skola imtų patikimai mažėti arba liktų apdairaus lygio, ir kad valdžios sektoriaus deficitas vidutinės trukmės laikotarpiu būtų sumažintas ir išliktų mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę, ir ii) užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus ES prioritetus. Tuo tikslu kiekviename plane turi būti pateiktas vidutinės trukmės įsipareigojimas laikytis grynųjų išlaidų ([4]) plano, kuriuo veiksmingai nustatomas biudžeto apribojimas plano įgyvendinimo laikotarpiu, apimančiu ketverius ar penkerius metus (priklausomai nuo įprastos valstybės narės teisėkūros institucijos kadencijos trukmės). Be to, plane turėtų būti paaiškinta, kaip valstybė narė užtikrins, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste, visų pirma šaliai skirtose rekomendacijose (jei taikytina, įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra (MDP)), nustatytus iššūkius, ir kaip valstybė narė atsižvelgs į bendrus Sąjungos prioritetus. Fiskalinio koregavimo laikotarpis apima ketverių metų laikotarpį ir gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas, atitinkančias Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus;

(3) pateikus planą, Komisija turi įvertinti, ar jis atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus;

([1]) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnyje, t. y. valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

(4) remdamasi Komisijos rekomendacija, Taryba tuomet turi priimti rekomendaciją, kurioje nustatomas atitinkamos valstybės narės grynųjų išlaidų planas ir, kai taikytina, pritaria reformų ir investicijų įsipareigojimams, kuriais grindžiamas fiskalinio koregavimo laikotarpio pratęsimas;

PASTABOS DĖL SLOVAKIJOS NACIONALINIO VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIO FISKALINIO STRUKTŪRINIO PLANO

(5) 2024 m. spalio 15 d. Slovakija Tarybai ir Komisijai pateikė savo nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Planas pateiktas pratęsus Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnyje nustatytą terminą, kaip susitarta su Komisija, atsižvelgiant į Slovakijos nurodytas priežastis;

Procesas iki plano pateikimo

(6) siekdama suteikti struktūrą dialogui, po kurio pateikiami nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, 2024 m. birželio 21 d. Komisija Slovakijai pagal Reglamento (ES) 2024/1263 9 straipsnį išsiuntė orientacinę trajektoriją ([5]). 2024 m. spalio 15 d. Komisija orientacinę trajektoriją paskelbė ([6]). Orientacinė trajektorija yra grindžiama rizika ir ja užtikrinama, kad iki fiskalinio koregavimo laikotarpio pabaigos ir nesiimant tolesnių biudžeto priemonių po koregavimo laikotarpio, valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu patikimai mažėtų arba liktų apdairaus lygio, o valdžios sektoriaus deficitas koregavimo laikotarpiu būtų sumažintas iki mažesnės nei 3 % BVP vertės ir vidutinės trukmės laikotarpiu išliktų mažesnis už tą pamatinę vertę. Vidutinės trukmės laikotarpis apibrėžiamas kaip dešimties metų laikotarpis po koregavimo laikotarpio pabaigos. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio d punktą, 7 ir 8 straipsnius orientacinė trajektorija taip pat dera su deficito lyginamuoju dydžiu, skolos tvarumo apsaugos priemone ir atsparumo deficitui apsaugos priemone. Slovakijos orientacinėje trajektorijoje nustatyta, kad, remiantis Komisijos prielaidomis, kuriomis grindžiamos 2024 m. birželio mėn. perduotos išankstinės gairės, ir darant prielaidą, kad bus taikomas 4 metų koregavimo laikotarpis, grynosios išlaidos neturėtų didėti daugiau nei 1 lentelėje nurodytos vertės. Tai atitinka 2,0 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą per koregavimo laikotarpį (2025–2028 m.);

1 lentelė. 2024 m. birželio 21 d. Komisijos Slovakijai pateikta orientacinė trajektorija

	2025	2026	2027	2028	Vidurkis 2025–2028
Didžiausias grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	2,8	2,0	1,6	1,5	2,0

Šaltinis: Komisijos skaičiavimai

(7) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 12 straipsnį 2024 m. birželio–rugsėjo mėn. vyko Slovakijos ir Komisijos techninis dialogas. Dialoge daugiausia dėmesio skirta Slovakijos numatytam grynųjų išlaidų planui ir jo pagrindinėms prielaidoms (visų pirma laikotarpio pabaigoje sutelktam fiskaliniam koregavimui 2026 m., kuris paaiškinamas investicijomis į gynybą ir bendru ES finansuojamų dotacijų nacionaliniu finansavimu), taip pat numatomam reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius ir bendrus Sąjungos prioritetus, kurie apima sąžiningą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, socialinį ir ekonominį atsparumą, energetinį saugumą ir gynybos pajėgumų stiprinimą, įgyvendinimui;

(8) 2024 m. rugsėjo ir spalio mėn., pagal Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnio 3 dalį ir 36 straipsnio 1 dalies c punktą, remiantis Slovakijos plane pateikta informacija, nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas buvo aptartas Ekonomikos ir socialinių reikalų taryboje, kurios veikloje dalyvauja Slovakijos profesinės sąjungos, darbdavių sąjunga, darbdavių asociacija ir savivaldybės;

([5]) Valstybėms narėms ir Ekonomikos ir finansų komitetui perduotos išankstinės gairės apima trajektorijas be koregavimo laikotarpio pratęsimo ir su juo (atitinkamai apimančias 4 ir 7 metus). Jos taip pat apima pagrindines pradines sąlygas ir pagrindines prielaidas, naudojamas Komisijos vidutinės trukmės laikotarpio valdžios sektoriaus skolos prognozavimo sistemoje. Orientacinė trajektorija apskaičiuota pagal metodiką, aprašytą Komisijos 2023 m. skolos tvarumo stebėsenos ataskaitoje (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Ji grindžiama Europos Komisijos 2024 m. pavasario prognoze ir jos vidutinės trukmės laikotarpio pratęsimu iki 2033 m., o ilgalaikis BVP augimas ir su visuomenės senėjimu susijusios išlaidos atitinka bendrą Komisijos ir Tarybos *2024 m. ataskaitą dėl senėjimo* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#slovakia.

Kiti susiję procesai

(9) 2024 m. liepos 26 d. Taryba nustatė, kad Slovakijoje dėl deficito kriterijaus nesilaikymo susidarė perviršinis deficitas ([7]). Ši rekomendacija teikiama vienu metu su Tarybos rekomendacija pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį ištaisyti perviršinio valdžios sektoriaus deficito padėtį Slovakijoje ([8]). Perėjimui prie naujos ekonomikos valdymo sistemos pritaikytas ir juo grindžiamas vienalaikis šių rekomendacijų priėmimas užtikrina rekomenduojamų koregavimo planų nuoseklumą;

(10) 2024 m. spalio 15 d. Slovakija pateikė 2025 m. biudžeto plano projektą. 2024 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė nuomonę dėl šio biudžeto plano projekto ([9]);

(11) 2024 m. birželio 19 d. Komisija padarė išvadą, kad Slovakijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma Slovakija yra pažeidžiama dėl išlaidų konkurencingumo, išorės balanso, būsto rinkos bei namų ūkių skolos ([10]);

(12) 2024 m. spalio 21 d. Taryba Slovakijai Europos semestro kontekste pateikė įvairių konkrečiai jai skirtų rekomendacijų ([11]);

PLANO SANTRAUKA IR KOMISIJOS ATLIKTAS JO VERTINIMAS

(13) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 16 straipsnį Komisija planą įvertino taip:

Kontekstas: makroekonominė ir fiskalinė padėtis ir perspektyva

(14) dėl sumažėjusio privataus ir valdžios sektoriaus vartojimo 2023 m. Slovakijos ekonominė veikla išaugo 1,4 %. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad dėl stipraus privataus vartojimo, bet menkesnės eksporto paklausos 2024 m. ekonomika augs 2,2 %. Numatoma, kad 2025 m. dėl privataus vartojimo ir investicijų realusis BVP turėtų padidėti 2,3 %. Numatoma, kad 2026 m. dėl aktyvaus privataus vartojimo ir teigiamo grynojo eksporto realusis BVP turėtų padidėti 2,5 %. Numatoma, kad prognozės laikotarpiu (t. y. 2024–2026 m.) potencialiojo BVP augimas Slovakijoje truputį sumažės – nuo 2,3 % 2024 m. iki 2,2 % 2026 m. 2023 m. nedarbo lygis buvo 5,8 % ir Komisija prognozuoja, kad 2024 m. jis sieks 5,5 %, 2025 m. – 5,3 % ir 2026 m. – 5,1 %. Prognozuojama, kad infliacija (BVP defliatorius) sumažės nuo 10,1 % 2023 m. iki 4,4 % 2024 m. ir 2025 m. pasieks 3,8 %, o 2026 m. – 2,8 %;

(15) kalbant apie fiskalinius pokyčius, 2023 m. Slovakijos valdžios sektoriaus deficitas sudarė 5,2 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę jis turėtų pasiekti 5,8 % BVP 2024 m. ir sumažėti iki 4,7 % BVP 2025 m. ir, remiantis nesikeičiančios politikos prielaida, iki 4,1 % 2026 m. Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozė apima Slovakijos 2025 m. biudžeto projektą, kurio pasiūlymą spalio mėn. vyriausybė pateikė nacionaliniam parlamentui. 2023 m. pabaigoje valdžios sektoriaus bendroji skola buvo 56,1 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad skolos santykis 2024 m. pabaigoje padidės iki 58,9 % BVP. Numatoma, kad jis padidės iki 59,8 % BVP 2025 m. pabaigoje ir iki 61,8 % 2026 m. pabaigoje. Komisijos fiskalinėse projekcijose neatsižvelgiama į vidutinės trukmės laikotarpio planuose nustatytus politikos įsipareigojimus, kol jie nebus pagrįsti patikimai paskelbtomis ir pakankamai tiksliomis konkrečiomis politikos priemonėmis;

Plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės makroekonominės prielaidos

(16) Slovakijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas apima 2025–2028 m. laikotarpį ir jame pateikiamas ketverių metų fiskalinis koregavimas;

(17) plane pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal Reglamento (ES) 2024/1263 13 straipsnį;

(18) plane įsipareigojama laikytis 2 lentelėje nurodyto grynųjų išlaidų plano, atitinkančio 2,0 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą 2025–2028 m. Plane nurodytas vidutinis grynųjų išlaidų augimas koregavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) yra lygus ([12]) 2024 m. birželio 21 d. Komisijos perduotoje orientacinėje trajektorijoje nurodytam grynųjų išlaidų augimui. Plane daroma prielaida, kad potencialiojo BVP augimas palaipsniui sumažės nuo 2,4 % 2025 m. iki 1,4 % 2028 m. Be to, plane numatoma, kad BVP defliatoriaus augimo tempas sumažės nuo 4,6 % 2024 m. iki 3,2 % 2025 m., o 2028 m. sumažės iki 2,9 %;

([7]) OL L, 2024 8 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2129/oj.
([8]) Rekomendacija dėl Tarybos rekomendacijos ištaisyti perviršinio deficito padėtį Slovakijoje, 2024 11 26, COM/2024/958 final.
([9]) Komisijos nuomonė dėl Slovakijos biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024) 9065 final.
([10]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui, COM (2024) 600 final, 4 priedėlis.
([11]) 2024 m. spalio 21 d. Tarybos rekomendacija dėl Slovakijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos.
([12]) Skirtumo nesimato dėl apvalinimo.

2 lentelė. Slovakijos plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos

	2024	2025	2026	2027	2028	Vidurkis plano galiojimo laikotarpiu 2025–2028
Grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	6,2	3,8	0,9	1,6	1,5	2,0
Grynųjų išlaidų augimas (bendras, %)	6,2	10,3	11,2	13,0	14,8	nėra
Potencialiojo BVP augimas (%)	2,3	2,4	1,7	1,4	1,4	1,7
Infliacija (BVP defliatoriaus augimas) (%)	4,6	3,2	3,1	3,0	2,9	3,1

Šaltinis: Slovakijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas ir Komisijos skaičiavimai

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus bendrajai skolai

(19) jei plane numatytas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos pasitvirtintų, valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą palaipsniui didėtų nuo 58,5 % 2024 m. iki 62,1 % BVP 2027 m., o koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.) sumažėtų iki 61,4 %, kaip nurodyta toliau pateiktoje lentelėje. Numatoma, kad Sutartyje nustatyta 60 % BVP pamatinė vertė bus pirmą kartą viršyta 2026 m., t. y. skola sudarys 61,6 % BVP, o vėlesniais koregavimo laikotarpio metais toliau viršys pamatinę vertę. Prognozuojama, kad vėliau, vidutinės trukmės laikotarpiu (t. y. iki 2038 m.) skolos santykis pagal planą toliau turėtų palaipsniui mažėti iki 54,8 % BVP 2038 m.

3 lentelė. Slovakijos plane pateikti valdžios sektoriaus bendrosios skolos ir balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valdžios sektoriaus skola (% BVP)	56,0	58,5	59,8	61,6	62,1	61,4	54,8
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	- 4,9	- 5,9	- 5,1	- 3,9	- 2,9	- 1,8	- 2,3

Šaltinis: Slovakijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu taptų mažesnė už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. Tai yra tikėtina remiantis plano prielaidomis, nes pagal visus Komisijos skolos tvarumo analizės deterministinius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis numatoma, kad skola iki 2038 m. bus mažesnė nei 60 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su skolos reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio a punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje;

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus balansui

(20) remiantis plane pateiktu grynųjų išlaidų planu ir prielaidomis, numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas turėtų pasiekti 5,9 % BVP 2024 m., o paskui turėtų laipsniškai sumažėti iki 1,8 % 2028 m. Numatoma, kad 2027 m. deficitas vėl taps mažesnis nei 3 % BVP, t. y. bus 2,9 % BVP. Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus balansas koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.) neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės. Be to, per dešimt metų po koregavimo laikotarpio (t. y. iki 2038 m.) valdžios sektoriaus deficitas neviršytų 3 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su deficito reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio b punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje;

Fiskalinio koregavimo laiko profilis

(21) fiskalinio koregavimo laiko profilis, matuojamas kaip plane aprašytas struktūrinio pirminio balanso pokytis, yra sutelktas laikotarpio pradžioje, palyginti su linijiniu planu, nurodytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte kaip taisyklė. 2025 m. struktūrinio pirminio balanso fiskalinis koregavimas yra 0,8 procentinio punkto, t. y. 0,5 procentinio punkto mažesnis už vidutinį metinį koregavimą plano laikotarpiu. Mažesnio užmojo fiskalinis koregavimas 2025 m. paaiškinamas atidėtomis ankstesnių metų karinėmis investicijomis, kurios 2025 m. sudarys 0,4 % BVP. Todėl koregavimas sutelkiamas laikotarpio pabaigoje, 2026 m., kai planuojamas struktūrinio pirminio balanso koregavimas turėtų būti 0,5 procentinio punkto didesnis už vidutinį metinį koregavimą. 2027 m. ir 2028 m. koregavimas struktūrinio pirminio balanso požiūriu yra linijinis. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su apsaugos sąlyga, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, nustatyta Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte, ir pereinamojo laikotarpio nuostata, nustatyta jo 36 straipsnio 1 dalies e punkte;

4 lentelė. Slovakijos plane pateikti struktūrinio pirminio balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Struktūrinis pirminis balansas (% BVP)	- 3,5	- 4,3	- 3,5	- 1,7	- 0,3	1,0
Struktūrinio pirminio balanso pokytis (proc. punktais)	nėra	- 0,8	0,8	1,8	1,3	1,3

Šaltinis: Slovakijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

Derėjimas su perviršinio deficito procedūra

(22) plane nustatytas grynųjų išlaidų planas atitinka perviršinio deficito procedūros reikalavimus (visų pirma Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 4 dalies trečioje pastraipoje nustatytą minimalų metinį struktūrinį koregavimą);

Plano derėjimas su atsparumo deficitui apsaugos priemone

(23) Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnyje nustatytas prevencinės dalies reikalavimas dėl atsparumo deficitui apsaugos priemonės, kuriuo siekiama nustatyti bendrą maržą, palyginti su 3 % deficito pamatine verte, Slovakijai taikomas nuo 2028 m., nes planuojama, kad 2027 m. deficitas bus mažesnis nei 3 % BVP vertės. Todėl, jei struktūrinis deficitas 2027 m. išliks didesnis nei 1,5 % BVP, 2028 m. struktūrinio pirminio balanso metinis koregavimas turėtų būti ne mažesnis kaip 0,4 % BVP, kad struktūriniu požiūriu būtų pasiekta 1,5 % BVP bendra atsparumo marža. Fiskalinis koregavimas, kurio reikia pagal plano politikos įsipareigojimus ir makroekonomines prielaidas, yra 1,3 % 2028 m. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su atsparumo deficitui apsaugos priemone;

Plano derėjimas su skolos tvarumo apsaugos priemone

(24) pagal planą valdžios sektoriaus bendroji skola bus 60–90 % BVP 2026 m., 2027 m. ir 2028 m. Tačiau kadangi pagal planą 2027 m. valdžios sektoriaus deficitas būtų mažesnis nei 3 % BVP ir todėl būtų panaikintas sprendimas, kuriuo nustatoma, kad yra susidaręs perviršinis deficitas paskutiniais koregavimo laikotarpio metais, skolos tvarumo apsaugos priemonė plano laikotarpiu netaikoma;

Makroekonominės plano prielaidos

(25) planas grindžiamas makroekonominėmis ir fiskalinėmis prielaidomis, kurios atitinka 2024 m. birželio 21 d. Slovakijai perduotas Komisijos prielaidas. Juo atsižvelgiama į papildomą turimą informaciją, palyginti su orientacine trajektorija, ir į jį įtraukti atitinkamai atnaujinti makroekonominiai ir fiskaliniai rodikliai. Šio atnaujinimo poveikis labai nepaveikia plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo, palyginti su orientacine trajektorija;

Fiskalinė plano strategija

(26) remiantis plane pateikta orientacine fiskaline strategija, įsipareigojimai dėl grynųjų išlaidų bus daugiausia vykdomi atliekant diskrecinį pajamų didinimą. Plane pateikiamos priemonės, sudarančios trečdalį tikslinės sumos, o likę du trečdaliai bus nurodyti vėlesniuose metiniuose biudžetuose. Planuojamas fiskalinis konsolidavimas 2025 m. grindžiamas planuojamomis pajamas didinančiomis ir išlaidas mažinančiomis priemonėmis, įtrauktomis į 2025 m. biudžeto plano projektą. Jis apima pridėtinės vertės mokesčių, pelno mokesčio ir akcizo tabako gaminiams didinimą, naujus įmonių finansinių sandorių mokesčius, taip pat naujus akcizus saldintiems gėrimams ir ne tabako gaminiams. Su išlaidomis susijusios priemonės apima esamų paramos priemonių, susijusių su didelėmis energijos kainomis, panaikinimą ir viešojo sektoriaus darbo užmokesčio mažinimą. Diskrecinis pajamų padidėjimas sudaro 1,6 % BVP, o išlaidų sumažėjimas – 0,6 % BVP. Tačiau Slovakija taip pat planuoja išlaidas padidinti 0,6 % BVP, todėl grynasis konsolidavimas sudarys 1,6 % BVP;

(27) metiniuose biudžetuose turi būti patvirtinamas arba koreguojamas tikslus atitinkamų politikos priemonių apibrėžimas ir pateikiama jų kiekybinė išraiška. Be to, plane pateiktos orientacinės fiskalinės strategijos įgyvendinimui tam tikra rizika išlieka. Ši rizika kyla dėl to, kad fiskalinis koregavimas visų pirma grindžiamas diskreciniu pajamų didinimu. Didelių konsolidavimo pastangų našta tenka namų ūkiams ir įmonėms, o ne valdžios sektoriui. Tokia konsolidavimo strategija gali turėti papildomą makroekonominį poveikį, galintį turėti fiskalinių pasekmių. Visų pirma dėl mokesčiais grindžiamo konsolidavimo kyla fiskalinė rizika, kad mokestinių pajamų bus surinkta mažiau, nei numatyta plane. 2025 m. biudžeto plano projekte nurodomos politikos priemonės, kuriomis bus įvykdytas 2025 m. grynųjų išlaidų įsipareigojimas ([13]);

Plano reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus, ketinimai

(28) plane aprašomi politikos ketinimai, susiję su reformomis ir investicijomis, kuriomis siekiama reaguoti į pagrindinius Europos semestro kontekste, visų pirma šaliai skirtose rekomendacijose (įskaitant rekomendacijas, susijusias su MDP) nustatytus iššūkius, ir atsižvelgti į bendrus ES prioritetus. Konkrečiai, į planą įtraukta 18 reformų ir 11 investicijų, iš kurių 18 yra finansiškai remiamos pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, o viena – taip pat iš sanglaudos politikos fondų;

(29) kalbant apie bendrą teisingos žaliosios pertvarkos prioritetą, įskaitant Reglamente (ES) 2021/1119 nustatytus klimato srities tikslus, plane pateikiamas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktas mažo anglies dioksido kiekio transporto infrastruktūros modernizavimas, kurio tikslas – padidinti rekonstruotos arba modernizuotos švarių geležinkelių infrastruktūros ilgį. Šia priemone siekiama atsižvelgti į 2019 m., 2020 m., 2022 m. ir 2023 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl tvaraus viešojo transporto ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo. Be to, (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) į planą įtraukti projektai, kuriais siekiama spręsti žaliosios pertvarkos keliamus iššūkius skelbiant teminius kvietimus teikti pasiūlymus, suderintus su programos „Europos horizontas“ prioritetais. Šiomis investicijomis atsižvelgiama į 2019 m., 2020 m., 2022 m. ir 2023 m. Slovakijai skirtas rekomendacijas dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, žaliosios pertvarkos skatinimo ir investicijų sutelkimo į mokslinius tyrimus ir inovacijas. Plane taip pat pateikiamos kitos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktos žaliosios pertvarkos priemonės, kaip antai elektros energijos rinkos reforma, Atliekų įstatymo pakeitimas (abu jau įgyvendinti) ir Gamtos apsaugos įstatymas bei Vandens įstatymas. Siekdama paskatinti sąžiningą skaitmeninę pertvarką, Slovakija įtraukė tokias priemones kaip elektroninių sąskaitų faktūrų sistema ir patobulintos finansų administravimo elektroninės paslaugos. Šiomis priemonėmis siekiama spręsti mokesčių slėpimo problemą ir skatinti į klientą orientuotą požiūrį. Jos yra tiesiogiai susijusios su 2022 m., 2023 m. ir 2024 m. Slovakijai skirtomis rekomendacijomis, kuriomis raginama stiprinti mokestinių prievolių vykdymą ir mokesčių administravimo skaitmenizaciją. Į planą taip pat įtrauktos ekonomikos skaitmenizacijai remti (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) skirtos investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kuriomis siekiama atsižvelgti į 2019 m., 2020 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl mokslinių tyrimų, inovacijų ir konkurencingumo rėmimo. Be to, jis apima reformą, kuria siekiama sukurti centralizuotą IT išteklių viešųjų pirkimų platformą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuri padėtų įgyvendinti 2019 m. ir 2020 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl skaitmeninės infrastruktūros ir kokybiškų viešųjų paslaugų;

(30) kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo prioritetą, įskaitant Europos socialinių teisių ramstį, į planą įtrauktos kelios priemonės. Siekiant prisidėti prie socialinio atsparumo, įgyvendinamas tikslingesnis mokesčių kreditas, kuriuo remiamos vaikų turinčios šeimos, ypatingą dėmesį skiriant mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams. Šia priemone siekiama atsižvelgti į 2022 m., 2023 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas padidinti viešųjų išlaidų veiksmingumą ir užtikrinti, kad būtų nustatytas toks mokesčių derinys, kuriuo būtų geriau remiamas

([13]) Žr. Komisijos nuomonę dėl Slovakijos biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024)9065 final.

integracinis ir tvarus augimas. Socialinis atsparumas siejamas su energetikos pertvarka investuojant į energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių būsto renovaciją, siekiant renovuoti daugiau namų, skirtų žmonėms, kuriems gresia energijos nepriteklius, – taip siekiama atsižvelgti į 2019 m., 2020 m., 2022 m. ir 2023 m. šaliai skirtas rekomendacijas. Be to, Slovakija į naują mokykloms skirtų teisės aktų rinkinį įtraukė reformą, kuria siekiama stiprinti įtrauktį ir panaikinti segregaciją švietime, ir taip ketina atsižvelgti į 2019 m., 2020 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl švietimo kokybės gerinimo ir įtraukumo, ypač vaikų iš palankių sąlygų neturinčių šeimų, didinimo. Kitos socialinio atsparumo didinimo priemonės apima vaikų darželių pajėgumų užbaigimą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), specialiojo ugdymo poreikių apibrėžtį ir metodinės medžiagos parengimą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), pradinio ugdymo programų reformą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą); jos visos yra skirtos atsižvelgti į 2019 m., 2020 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl švietimo kokybės gerinimo ir įtraukumo didinimo, galimybių naudotis įperkamomis vaikų priežiūros paslaugomis didinimo ir palankių sąlygų neturinčių grupių integracijos skatinimo. Ekonominio atsparumo didinimo priemonės apima 2027–2035 m. Slovakijos Respublikos pramonės politikos parengimą ir jomis siekiama atsižvelgti į 2019 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl poreikio didinti konkurencingumą. Be to, Slovakija įtraukė mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų valdymo, vertinimo ir rėmimo reformą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) ir investiciją, kuria remiamas įmonių, akademinės bendruomenės ir mokslinių tyrimų ir plėtros organizacijų bendradarbiavimas; abiem priemonėmis siekiama atsižvelgti į panašias 2019 m., 2020 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl mokslinių tyrimų ir inovacijų rėmimo ir konkurencingumo didinimo. Galiausiai, siekdama įgyvendinti 2019 m., 2023 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su makroekonominiu pažeidžiamumu, patiriamu būsto rinkoje, Slovakija siekia iš dalies pakeisti Statybų įstatymą, supaprastinti statybos procedūras ir padidinti nuomojamo būsto prieinamumą. Ji taip pat siekia įgyvendinti Valstybės paramos viešajam būstui įstatymą, kad būtų suteikta daugiau galimybių pasinaudoti įperkama nuoma;

(31) kalbant apie bendrą energetinio saugumo prioritetą, į planą yra įtraukta reforma, kuria siekiama parengti teisės aktų pasiūlymus dėl veiksmingo vandenilio technologijų įgyvendinimo, laikantis ES reikalavimų ir nacionalinių prioritetų; tai – Nacionalinės vandenilio strategijos veiksmų planas, įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano skyrių „REPowerEU“. Šia reforma siekiama atsižvelgti į 2020 m., 2022 m. ir 2023 m. Slovakijos gautas jai skirtas rekomendacijas dėl bendros priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo. Be to, pastačiusi naujus atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos šaltinius (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), Slovakija siekia generuoti 122,4 MW naujos elektros energijos. Šiomis investicijomis siekiama atsižvelgti į 2020 m., 2022 m. ir 2023 m. šaliai skirtas rekomendacijas paspartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą. Be to, Slovakija įtraukė investiciją (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuria siekiama modernizuoti skirstomąsias energijos sistemas, kad būtų palengvintos atsinaujinančiųjų išteklių energijos prijungimo prie tinklo procedūros, ir taip ketina atsižvelgti į 2020 m., 2022 m. ir 2023 m. šaliai skirtas rekomendacijas;

(32) kalbant apie bendrą gynybos pajėgumų prioritetą, į planą įtraukta atrinktų projektų įgyvendinimo priemonė, visų pirma apimanti ratinių šarvuočių 8x8 ir vidutinio nuotolio oro gynybos sistemos kūrimą; tai yra Gynybos ministerijos ilgalaikio plėtros plano iki 2035 m. dalis;

(33) be to, į planą įtraukta politikos priemonė, kuria siekiama dabartinę tėvų pensiją pakeisti mechanizmu, pagal kurį būtų galima susigrąžinti dalį tėvams sumokėto mokesčio, ir taip ketinama atsižvelgti į 2019 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl poreikio išsaugoti viešųjų finansų tvarumą ir mažinti brangias išlaidų priemones. Be to, apriboti viešąsias išlaidas (2024 m. šaliai skirta rekomendacija) padės priemonė, pagal kurią 2025–2027 m. valstybės tarnautojų ir viešojo sektoriaus darbuotojų skaičius bus sumažintas 5 000. Plane taip pat numatyta centrinės ligoninių valdymo sistemos reforma (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuria ketinama atsižvelgti į 2019 m. ir 2020 m. šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su viešųjų finansų tvarumu sveikatos sektoriuje ir poreikiu didinti sveikatos sektoriaus atsparumą; naujo teismų tinklo sukūrimo reforma (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuria ketinama reaguoti į 2019 m. ir 2020 m. šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su teismų sistemos veiksmingumu, ir bendrų paslaugų centrų steigimo priemonė (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuria siekiama padidinti pagrindinių viešųjų paslaugų veiksmingumą, atsižvelgiant į 2020 m. ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl viešųjų paslaugų kokybės gerinimo;

(34) plane pateikiama informacija apie suderinamumą ir, kai tikslinga, papildomumą su sanglaudos politikos fondais ir Slovakijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu. Konkrečiai, į planą įtraukta ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane nurodyta investicija (16 komponento 4 investicija) į bendrų paslaugų centrų, padidinsiančių pagrindinių viešųjų paslaugų efektyvumą ir prieinamumą, steigimą. Bendrų paslaugų centrų personalo pajėgumų finansavimas bus užtikrintas paskelbus kvietimą teikti paraiškas, finansuojamą iš sanglaudos politikos fondų lėšų;

(35) plane pateikiama Slovakijos viešųjų investicijų poreikių, susijusių su bendrais ES prioritetais, apžvalga. Kalbant apie bendrą teisingos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos prioritetą, įskaitant suderinamumą su Europos klimato teisės aktu, priemonės apima energijos vartojimo efektyvumo didinimą visuose sektoriuose ir iškastinio kuro pakeitimą tvaresnėmis alternatyvomis, nukreipiant investicijas į branduolinę, saulės ir vėjo energiją. Be to, investicijų poreikiai daugiausia susiję su prieigos prie skaitmeninių valdžios paslaugų ir naudojimosi jomis gerinimu pagal Slovakijos nacionalines skaitmeninio dešimtmečio strategines veiksmų gaires. Siekdama užtikrinti socialinį ir ekonominį atsparumą, Slovakija planuoja iki 2030 m. palaipsniui didinti viešąsias išlaidas moksliniams tyrimams ir plėtrai. Slovakija pripažįsta, kad, siekiant padidinti energetinį saugumą, vidutinės trukmės investavimo sprendimas būtų diversifikuoti įvairių rūšių žaliavų importą, kuriant naujas jungtis, o ilguoju laikotarpiu reikėtų investuoti į atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir branduolinę energiją. Galiausiai, siekiant užtikrinti saugumą, įvykdyti NATO ir ES įsipareigojimus ir išlaikyti stabilumą regione, šalyje toliau investuojama į gynybos modernizavimo projektus, siekiant pagrindinio tikslo – tiekti naują ir modernią karinę įrangą, visiškai atitinkančią NATO valstybių narių karinę įrangą. Plane numatyta padidinti gynybos išlaidas, kad laikantis NATO įsipareigojimų būtų pasiektas 2 % BVP tikslas;

Komisijos vertinimo išvada

(36) apskritai Komisija laikosi nuomonės, kad Slovakijos planas atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus;

BENDRA TARYBOS IŠVADA

(37) Taryba palankiai vertina Slovakijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą ir mano, kad jo visapusiškas įgyvendinimas padėtų užtikrinti patikimus viešuosius finansus ir remti valstybės skolos tvarumą, taip pat tvarų ir integracinį augimą;

(38) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos atliktą plano vertinimą. Tačiau Taryba prašo Komisijos būsimų planų vertinimą pateikti atskirame dokumente, o ne Komisijos rekomendacijose dėl Tarybos rekomendacijų;

(39) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos atliktą grynųjų išlaidų plano vertinimą ir pagrindines plane pateiktas makroekonomines prielaidas, be kita ko, susijusias su išankstinėmis Komisijos gairėmis, taip pat į plano grynųjų išlaidų plano poveikį valdžios sektoriaus deficitui ir skolai. Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos vertinimą, kad makroekonominės ir fiskalinės prielaidos, nors kai kuriais atvejais skiriasi nuo Komisijos prielaidų, be kita ko, siekiant atsižvelgti į atnaujintus makroekonominius ir fiskalinius duomenis, iš esmės yra tinkamai pagrįstos ir paremtos patikimais ekonominiais argumentais. Taryba atkreipia dėmesį į plano plačią fiskalinę strategiją ir perspektyvai kylančią riziką, kuri galėtų turėti įtakos makroekonominio scenarijaus realizavimui ir pagrindinėms prielaidoms bei plano grynųjų išlaidų plano įgyvendinimui. Be to, Taryba visų pirma palankiai vertina tai, kad su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais bendradarbiauta nacionaliniu lygmeniu prieš pateikiant planą. Taryba taip pat pažymi, kad geopolitinė rizika gali daryti spaudimą gynybos išlaidoms;

(40) Taryba tikisi, kad Slovakija bus pasirengusi prireikus pakoreguoti savo fiskalinę strategiją, kad užtikrintų savo grynųjų išlaidų plano įgyvendinimą. Taryba yra pasiryžusi atidžiai stebėti ekonominius ir fiskalinius pokyčius, įskaitant pokyčius, kuriais grindžiamas plano scenarijus;

(41) Taryba mano, kad būtina laiku iki kito fiskalinės priežiūros etapo surengti tolesnes diskusijas siekiant bendro sutarimo dėl bendrų grynųjų išlaidų augimo tempų poveikio metinei priežiūrai;

(42) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos pateiktą reformų ir investicijų poreikių bei ketinimų, kuriais reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius, aprašymą ir pabrėžia, kad svarbu užtikrinti tokių reformų ir investicijų įgyvendinimą. Remdamasi Komisijos pateiktomis ataskaitomis Taryba įvertins tokias reformas bei investicijas ir stebės jų įgyvendinimą Europos semestro kontekste;

(43) Taryba laukia Slovakijos parengtų metinių pažangos ataskaitų, kuriose visų pirma pateikiama informacija apie pažangą įgyvendinant Tarybos nustatytą grynųjų išlaidų planą ir platesnio masto reformų bei investicijų įgyvendinimą Europos semestro kontekste;

(44) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 17 straipsnį Taryba Slovakijai turėtų rekomenduoti plane nustatytą grynųjų išlaidų planą,

REKOMENDUOJA Slovakijai:

1. užtikrinti, kad grynųjų išlaidų augimas neviršytų šios rekomendacijos I priede nustatytų didžiausių rodiklių.

Priimta Briuselyje 2025 m. sausio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

A. DOMAŃSKI

I PRIEDAS

Didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas
(metinis ir bendras augimo tempai nominaliąja verte)

Slovakija

Metai		2025	2026	2027	2028
Augimo tempas (%)	Metinis	3,8	0,9	1,6	1,5
	Bendras (*)	10,3	11,2	13,0	14,8

(*) Bendras augimo tempas apskaičiuojamas atsižvelgiant į 2023 bazinius metus. Bendras augimo tempas naudojamas atliekant metinę *ex post*atitikties stebėseną kontrolės sąskaitoje.